

Položaj na vzhodnem bojišču

Bilo bi še prezgodaj govoriti o izidu krvavih spopadov, ki trajajo že 18 dni

Berlin, 23. julija. Dočim je na odseku Orla sovražni pritisk še nadalje dovolj srdit, vendar ne tako močan, kakor prejšnje dni, so izgubili na silovitosti napadi, s katerimi so pričeli Sovjeti na bojiščih ob rekah Mius in Donec. Povsem pa so prenehali napadi na drugih področjih južnega bojišča, kar velja tudi za Kavkaz in bojišča pred Leningradom. Pač pa so se pričele nove bitke na odseku pri Bjelgorodu.

Bitka je še vedno odprta. Bilo bi pa prezgodaj govoriti o izidu. Tembolj se pa zdi vedno bolj jasno, da imajo sovjeti namen nadaljevati z vsemi možnimi napori, da dosežejo odločilen uspeh.

Toda ugotovimo lahko, kakor piše »Völkscher Beobachter«, da se sovražnik na 18 dneh borbe, v katerih je žrtvoval 110 oklopnih brigad in izgubil najmanj 10 pehotnih divizij, ni posrečilo, kakor priznava sama boljševiška propaganda, doseči ničesar razen uspehov lokalne važnosti. Ti pa niso bili izkoriščeni. Tako držijo Nemci trenutno isto bojno črto, kakor 5. julija, ko so se borbe pričele.

Res je, da so sovjeti napravili predore v nemški fronti in tudi na drugih mestih. Utrdili so si mostobrane vzdolž rek, ki jih branijo nemške čete. Na drugih odsekih so se vgnezdili za nekaj kilometrov v globino nemških črt. Toda to so uspehi, ki jih takorekter mora pokazati tako ogromna uporaba motoriziranih sredstev in pehotnih čet. Toda ti uspehi so delni, začetni in bi jih bilo treba razširiti, izkoristiti. Dosegli jih pa še niso.

Iz plitvice perspektive je torej položaj približno naslednji: Zatišje od Leningrada do Sučiničev; nadalje zmanjšana srditost

sovjetskih napadov severno in južno Bjelgoroda, izjemni točko, kjer so morali Nemci za trenutek zapustiti svoje črte in zavzeti nove položaje; nova sovjetska ofenziva proti položajem, ki so jih zasedli Nemci severno od Bjelgoroda in prvi fazi bitke od 5. do 9. julija; končno srdite borbe vzdolž zapadnega nabrežja rek Miusa in Doneca.

Po brezuspešnem boljševiškem poskusu udreti v nemške črte severno od Orla, se je ta poskus ponesrečil. Sedaj pa napadajo sovjeti nemške položaje južno od mesta, vendar so prisilili Nemce na neki točki, da so se umaknili na nove položaje. Ker se ta metoda metanja fosfornih bomb uporablja s sovjetske strani vedno pogostje, je nemško poveljstvo ukrenilo vse potrebno, da izpodbije novo orožje, ki ga uporablja sovražnik.

Boljševiška propaganda je, kakor smo že zgoraj omenili, primorana priznati po 18 dneh pričetka velike bitke, da niso sovjetske čete dosegle onih operativnih uspehov, ki so si jih obetale ob svojih veliki ofenzivi.

Moskva naznanja dan za dnem zasedbo vasi in mest, toda kdo naj si vzame trud, da bi šel iskat na zemljepisni karti te naselbine? Težko jih bo našel, saj gre za majhna »gneзда«, raztresena po stepi in zdaj že popolnoma porušena in porušena.

Znak za to, da niso sovjeti dosegli večjih uspehov, je pred vsem v dejstvu, da so primorani prikazati kot velike uspehe za zasedbo teh majhnih naselbin, raztresenih na odseku, ki so ga Nemci zasedli med 5. in 9. julijem. Gre torej za zopetno zavzetje na za zasedbo. (»Ultimate Notizier«, 23. julija.)

Izredni komisar za občino Ajdovec

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na potrebo, da se izvrši razpust redne občinske uprave v Ajdovcu in imenuje izredni komisar sanjo, na osnovi čl. 3 Kr. uredbe z dne 3. maja 1941-XXI., števil. 291 odredil:

Čl. 1. Redna občinska uprava v Ajdovcu se razpušča.

Čl. 2. Za izrednega komisarja omenjene občine se imenuje g. Josip Vidmar pok. Franciška.

Civilni komisar v Novem mestu je pooblaščen, da izvrši pričujoče naredbi. Ljubljana, 21. julija 1943-XXI.

Visoki komisar Giuseppe Lombassa.

Predpisi za mladev žita

Smatrajoč za potrebno, da se ugotovi in nadzoruje množina strojno omlačenega žita, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naredbi s predpisi za mladev kmetijske letine 1943-XXI, ki je objavljena v »Službenem listu« z dne 21. t. m. in je stopila v veljavo z dnem objave.

Kdor koli mlati žito s stroji na kakršni koli pogon (na ročni pogon, s hidravličnim motorjem, na elektriko, s pogonskim strojem z notranjim zgorevanjem ali na parno), bodisi na lastnih ali na tujih zemljiščih, mora imeti vpisnik z ošteviljenimi stranimi, ki ga potrdi pred uporabo občinski preskrbovalni urad in v katerega mora vpisati vse množine žita, ki jih omlati. V vpisniku se morajo navesti: 1.) ime kmetovalca, čigar last je omlačeno žito; 2.) vrsta žita (pšenica, ječmen, oves, rž, soržica); 3.) ime občine in selišča, od koder je pridelalec; 4.) množino omlačenega žita, dan in ura začetka in konca mlake vsake množine.

Navedba gornjih podatkov je obvezna tudi za mladev žita, ki ga je pridelal sam gospodar mlatilnice. Če mlati pridelalec drugi, mora gospodar mlatilnice zahtevati, da se potrdi v vpisniku tisti, za čigar račun mlati. Vpisnik se mora hraniti pri mlatilnici in se mora na vsako zahtevo pokazati nadzornemu organu.

Če se gornji vpisi ne bi opravičevali ali bi ne bili resnični, ustavijo organi sodne policije, funkcionarji občinskih preskrbovalnih uradov ali funkcionarji kmetijske službe obratovanje uradoma, tudi v primeru, če gre za mlatenje za lastni račun in le v obsegu lastnega gospodarstva.

Za dovolitve tekočega goriva, kuriva in maziva za motorje, ki pogonjajo mlatilnice, je potrebna potrditev ravnateljstva kmetijske in veterinarske službe Visokega komisarata, ki se mu morajo predložiti v pogled v tej naredbi predpisani vpisniki.

Kršitelji določb te navedbe se kaznujejo po postopku iz naredbi z dne 26. januarja 1942-XX, št. 8, z upoštevanjem določb naredbi z dne 25. novembra 1942-XXI, št. 215, v denarju do 5000 lir ali združeno z zaporom do 2 mesecev. Vselej pa se odredi zaplenba mlatilnice.

Zaplenba imovine upravnika Belka Franca

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na predlog okrajnega civilnega komisarja v Crnomlju z dne 16. maja 1943-XXI, upoštevajoč, da je po preiskavi, opravljeni po čl. 6. naredbi z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 šteti Belka Franca pok. Franca iz Loke za upravnika po členu 2. te navedbe in da je torej njegova imovina zaplenljiva, odločil:

Zaplenjena se vsa premoženja in nepremična imovina, brez izjeme, lastnina upravnika Belka Franca pok. Franca in pok. Kolesar Marije, roj. v Crnomlju dne 18. apr. 1897 in bivajočega v Luki, kmetovalca, in prid Zavoda za upravljanje, likvidacije in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Pozivajo se po členu 7. in v izogib kazenskih odredb po členu 8. naredbi z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 vsi morebitni imetniki premoženja po katerem koli naslovu, lastnina Belka Franca in njegovi dolžniki, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacije in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, Napoleonov trg 7. II., stvari, ki jih imajo, in vsote, katere mu dolgujejo, in se jim prenehanje vrniti niemu in drugim stvari in dolgovanj znesek tudi le deloma plačati.

Ta odločba je bila objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino dne 21. julija 1943-XXI.

Iz nakladine Trieste

— Demografsko stanje. Dne 21. julija je bilo v Trieste 10 rojstev, 8 smrtnih primerov in 6 porok.

— Gledališke predstave. Na odru triestinskega G. U. F. a. uprizarjajo te dni De Mussetovo veseligr »Marjane muhe« in Goldonijeva »Skopuh«.

— Sopranistka M. Voltolina v triestinskem radu. Odlična pevka Marjeta Voltolina je odšla v petek v triestinskem radiu izbrani spored Martucijevih, Zoltanovih, Kodalyjevih in Bergovih pesmi.

Kraljevič Ly-Yu se je izprehajal ta čas v drugem delu tega čarobnega vrta in ponavljal je stih velikega Tayty-Ming-Pao. Očarala ga je bila lepota, stihov neke balade, ki se je imenovala »občutek sreče«, tako da ni videl, kaj se godi kraj njega, niti ni opazil, kako sta se mu približala dva razbojnika, ki sta bila preskočila zid cesarske palače. Kraljevič sicer nista poznala, pač sta pa stila, da imata pred seboj imenitnega gospoda, ki bi lahko od njega izsilila mnogo denarja.

Prestrašena in raburjenega kraljeviča sta razbojnika svezala in odvlekla s se. boji liki snop. Nežno uho Sysyke je prestreglo sumljiv šum. Morda je hotela usodo tako. Takoj je krenila v tisto smer in prispela na kraj napada v trenutku, ko sta hotela razbojnika prenesti svojo žrtev zid. V bel mesečini je bila mlada plesalka v halji zlatih nitk in v velikimi netopirjevimi krili čudovito fantastična. Razbojnika sta mislila, da vidita pred seboj vilo, ki se jima hoče osvetiti. Brž sta izpustila svojo žrtev in zbežala.

Sysyke je pokleknila in obšla jo je blaženost, ko je spoznala kraljeviča. Rahljo ga je poljubila na usta. Toda kraljevičeve ustne so bile nekam čudno hladne. Kraljevič je bil mrtel. Slabotno srce male Sysyke ni moglo prenesti tolike bolesti. Sysyke je spoznala resničnost izreka nekega modrijana: V največji sreči človek vedno trpi.

— S triestinskega knjižnega trga. V zalobni knjižarni Moderna v Triesteu je izšla čedna zbirka lirskih pesmi znamenitega književnika in zgodovinarja Oresta Cuppa.

— Za premet zaprta ulica. Zaradi gradbenih del galerije Colle di Servola bo ulica Pileira do nadaljnjega zaprta za avtomobilni promet.

— Ponesrečenec. Poškodbe je dobil 4-letni Franc Ambrosi iz ulice Crispi 32, ko se je zaletel v avtomoblu, ki vozi proti S. Luigiju. Kamen je priletel v glavo šestletnemu učencu Aristidu Mordenti, ki ima poškodbe po glavi. Desnica si je porcnila s spono 54letna posestnica Apolonija Pechiar. Ponesrečenec se zdravi v triestinski bolnišnici Kraljice Helene.

Poleti v tramvaju kurijo

Ljubljana, 24. julija.

Zakurjen tramvaj konec julija te tudi ljubljanska posebnost, ki bi spadala v rubriko z naslovom: »Če verjamete ali ne«. Verjeli pa bodo samo tisti meščani in meščanke, ki se poslužujejo električne cestne železnice. Nekaj rezervnih voz, in sicer najstarejših, je tudi čez poletje zakurjenih... Da je v spominskih dneh v takih vozovih neznosno, ko se na prostem komaj dihamo, menda ni treba poudarjati. In ubogi potnik, ki ga kar pot oblija v takem tramvaju, stoji pred neresljivo uganiko. Kako je vendar mogoče, da je voz v največji vročini zakurjen, ko je bil čez zimo nezakurjen... Ne gre mu v glavo in se skuša prepričati, da ima navadno privide. Dotakne se z roko sedeža in jo brž odmakne, ker sicer bi se spakel... Torej neizpodbitno dejstvo! Ničesar pa ne more razložiti, zakaj. Da delujejo ogrevalniki v zvezi s kolesi, vedo povedati nekateri, in da se ne dajo odklopiti... To se pravi, da je toplota v vozov odvisna od njegove hitrosti in da bi bilo potrebno, da bi voz stal, če bi hoteli imeti znosnejši zrak v njem... In ko potnik srečno stopi v tak tramvaj, ga prijazen strovnik hitro povabi, naj sede... Naj sede na klop, ki je vsa razgreta... Da bi se spet dvignil, ni mogoče, ker je voz tako natrpan, da na kaj takega ni mogoče misliti.

V zadnjem času pa se ljudje ne dajo več ugnati. In tako drve stari rezervni vozovi, ki so jih imenovali »predpekele«, po mestu čudno natovrjeni. Na prvi ploščadi se kar tare ljudi, prav tako na zadnji in na stopnici jih tudi visi lepo število. A v notrajnosti voza jih stoji pet, šest... Takih, ki se ne poznajo razmer. Vsi stoji. Kdor želi izstopiti, a je na zadnji ploščadi od koder je izstop prepovedan in nemogoče, počaka na zaželeno postajališče, na kar kakor gugalja svigne skozi voz in sprajdi izstopi... In že to zadostuje, da izstopi ves moker. Še huje, kakor če bi bil v parni kopeli, na veter, na dež ali podobno. Kaj je torej to zadozvo? Ali bi se ne dale ogrevalniki odklopiti? Ali vsaj strmečemu svetu razložiti, kako delujejo in kako so napravljeni?

Visoke in nizke stavbe

Najše mesto ima vedno več visokih stavb in se lahko ponaša z »nebotičnikom«, čeprav je za število svojega prebivalstva ploščinsko preveliko. Najvišja stavba v Ljubljani je seveda »nebotičnik«, ki ima nad deset nadstropij. Nasproti njega stoji sedemnadstropna palača banke »Slavije«, malo dalje pa dve sedemnadstropni in ena malo nižja palača Dukicevega bloka. Banke »Slavije« se drži šestnadstropna in petnadstropna palača, v nebotičnem bloku pa so šest, pet, in štirinadstropne palače. Sedem nadstropij ima tudi palača »Bate«. Ulica 3. maja ima skoraj same visoke stavbe, prav tako Miklošičeva Beethovnova, Gledališka, Puharjeva, Kersnikova, Knafličeva. Pražakova in druge ulice. Nekaj večnadstropnic stoji na Cesti Soške divizije, Viktorija Emanuela, na Gregorčičevi cesti, v Igriški ulici, v Erjavčevi ulici, Gradščini, Wolfovi in Gosposki ulici, na Cesti Arlele Reč, v Kotnikovi, Dalmatinovi, Tavčarjevi, Trdinovi, Kolodvorski, Ilirski in Petracovi ulici na Resljevi, Celovski, Tržaški, Medvedovi Poljanski in Rimski cesti na Marjinem, Novem, Mestnem, Starem in Jurčevem trgu, v Zidovski ulici in še marsikje. Muzejska ulica ima za sedaj samo petnadstropno palačo. Najvišje stavbe stoji seveda v središču. Ulice in ceste, ki vodijo iz središča v predmestje, imajo od začetka proti koncu zmeraj nižje hiše. Zanimiva je Miklošičeva cesta, ki ima v začetku in na koncu najvišje stavbe, v sredi pa nižje.

Od velikih predmestnih cest predstavlja izjemo Celovska cesta, ki ima od vsega početka same nizke hiše, na kratkem odseku vzdolž drsališča skupno trinadstropne, od tam dalje na pritrile, eno- in dvonadstropne do polietrške straznice, kjer stoji na levi dve trinadstropni hiši poleg tretje, ki bo kmalu dozidana. Potem se slika ponovi od remize, kjer stoji na desni strani štiri mogočne štirinadstropnice. Kakor vidimo, ima Celovska cesta v predmestju višje stavbe kakor na blizu mestnega središča. Podobno sliko nudi bivša Tyrseva cesta, ki je bila razdeljena v Bleiweisovo cesto in Cesto sv. Cirila in Metoda za Bežigradom, daleč od središča, stoji cela vrsta trinadstropnih in celo nekaj štirinadstropnih. Poleg novih palač na tem trasi nadstropij ne smemo pozabiti stare sedemnadstropne cukrame, ki ni samo najvišja stavba svojega okraja, temveč tudi med najvišjimi v mestu. V načrtu pa je zidava mnogih visokih stavb, ki bodo prekosile dosežanje in bodo v okras belu Ljubljani, nekdanji dolgi vasi z vijugastimi ulicami, obdanimi s pritrilnimi stavbami.

Snodnja štajerska

— Novi grobovi. V Slovenjvsi je umrla Lucija Kacjan, stara 64 let. V Teharjih sta umrli Franc Kašon in Antonija Bregar. V Skofcah pri Rimskih toplicah je umrl Vincenc Vodšek, star 66 let. V Celju je umrl Anton Fajman, star 23 let. V Nimnu pri Rogaski Slatini je umrla Ana Cmerenšek, roj. Novak, stara 40 let. V Zalcu Jera Tere roj. Jurjevšč, stara 63 let, v Spod. Hotinjah Anton Kroflič, star 20 let, v Javčniku pri Laškem pa Miha Cerovšek, star 65 let.

— Strela ga je ubila. Na travniku kmeta Martina Vrečka v Bipi pri Ponikvah je nevihta zalotila 15 letnega Ivana Gajška. Zadel ga je strela, da je bil na mestu mrtel.

— Nesreča. 27 letni elektromonter Franc Vezjak iz Radvanja pri Mariboru je popravljal v Limbusah transformator, pa se je dotaknil električne žice in prišel v stik z močnim tokom, da se je onesvestil. 29 letnemu Kapčiču iz Bistrice je padel na levo nogo 200 kg težak kos železa. V neki mariborski tovarni je padla 23 letna pomožna delavka Ana Dvanajšak tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo, 52

letna delavka Julijana Wagner iz Ropere je sekala drva in se vsekala v desno nogo. 52 letnemu Francu Jurkoviču iz Maribora je skočil otrok pred kolo, da je padel in si težko poškodoval nogo. 30 letni mizarček pomočnik Franc Karniker iz Studence pri Mariboru je jermal iz okna šipo, pa si je prerezal levo roko. Ponesrečenje so prepeljali v bolnico.

— Kaznovan mesar. Pred mariborskim sodiščem se je moral zagovarjati mariborski mesar Josip Caf zaradi kršitve prehranjevalnih predpisov. Obsojen je bil na 8 mesecev zapora in 5000 mark globe, v primeru neizpolnitosti pa še na 8 mesecev zapora.

— Poroče. V Celju so se poročili Maks Gražnar s Pavlo Sočej, oboje iz Spod. Hotinj, Martin Lednik s Heleno Kranjc roj. Kukovič in Aleksej Odrjaj iz Konjic z Uršo Balant iz Celja.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 24. julija: Kristina. Jutri: Nedelja, 25. julija: Jakob.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ne vprašaj, kaj sem bila. Kino Sloga: Boljše pustolovščine. Kino Union: Noč po operi. Kino Moste: Črna Venera in Pustolovci.

PRIREDITVE V NEDELJO

Kinematografi nesprenjevalno.

DEŽURNE LEKARNE

Danes in jutri: Mr. Sušnik, Marjini trg 5; Deu-Klanjšček Dia, Cesta Arlele Reč 4; Bohinec ded. Cesta 29. oktobra 31.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo bo opravljal od sobote od 20. do ponedeljka do 8. zjutraj mestni zdravnik dr. Ivan L. Ogar, Cesta 29. oktobra 7, telefon 41-52.

Iz pokrajine Gorizia

— Ljudsko gibanje. Dne 20. julija je bilo v Goriziji pet rojstev, 4 smrtni primeri in dve poroki.

— Nezgode. 35letni Anton Furjan iz Ossegiana pri Sambassu je spravljal krmo z voza na svisti. Pri tem je padel z voza in si zlomil desno. 14letni Danilo Bernadotto iz Piedmonta del Calvario je zaposlen pri neki tvrdki v Goriziji. Med delom si je rnil desnico. 56letnega Franca Voluša iz Bilie 54 pri Goriziji je povozil kmetijski voz. Obšla je z zlomljeno levo ključnico. Vsi trije ponesrečenci se zdravijo v gorizijski bolnišnici Brigata Pavia.

— Predavanje o pravicah in mejah kulture. V dvorani jezuitskega zavoda »Stella Matutina« v Goriziji je predaval prof. Aleš de Marchio iz Udina o »Pravicah in mejah kulture«. Predavanju je prisostvovalo številno občinstvo.

GLEDALIŠČE

OPERA

Sobota, 24. jul., ob 19.: Mrtve oči. Red Sreda. Nedelja, 25. jul., ob 19.: Traviata. Gostovanje Zlate Gjungenčeve, članice boograjske Opere. Izven. Cene od 35 lir navzdol. Ponedeljek, 26. julija: zaprto. Torek, 27. julija, ob 19.: Mrtve oči. Red Sreda. Sreda, 28. julija, ob 19.: Madama Butterfly. Gostovanje Zlate Gjungenčeve. Red Sreda. Abonenti reda Sreda imajo izjemno danes v soboto predstavo v Operi, in sicer D'Alberta »Mrtve oči«.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 25. JULIJA 1943-XXI.

8.00 Napoved časa — Poročila v italijanskimi; 8.15 Orgelski koncert izjava Margherita Nicosia; 11.00 Prens peče mase iz bazilike Sv. Pavla v Rimu; 12.00 Razlaga Evangelija v italijanskimi (O. G. B. Marino); 12.15 Razlaga Evangelija v slovenskimi (O. K. Sekovčan); 12.30 Poročila v slovenskimi; 12.45 Pisana glasba; 13.00 Napoved časa — Poročila v italijanskimi; 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenskimi; 13.12 Orkestralno glasbo vodi dirigent Simonetto; 14.00 Poročila v italijanskimi; 14.16 Koncert Radjskega orkestra in Komorne zbor, vodi dirigent D. M. Sijanec, Slovenska glasba; 15.00 Poročila v slovenskimi; 17.15 Dr. P. P. Ludovik: Oskrbovanje čebel pred adovo pasu — predavanje v slovenskimi; 17.35 Koncert trsa »Emona«; 19.30 Poročila v slovenskimi; 19.45 Politični komentar v slovenskimi; 20.00 Napoved časa — Poročila v italijanskimi; 20.20 Klasični orkester vodi dirigent Manno; 21.00 Pesmi za vse okuse vodi dirigent Segurini — izjava orkester »Armonia«; 21.20 Predavanje v slovenskimi; 21.40 Znan glasovi in glasbila; 22.00 Operno glasbo vodi dirigent Gallino; 22.35 Moderne pesmi vodi dirigent Zeme; 22.45 Poročila v italijanskimi.

PONEDELJEK, 26. JULIJA 1943-XXI.

7.30: Pesmi in napravi. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskimi. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenskimi. 12.45: Opera glasba. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskimi. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenskimi. 13.12: Klasični orkester vodi dirigent Manno. 14.00: Poročila v italijanskimi. 14.10: Koncert Radjskega orkestra vodi dir. D. M. Sijanec. — Orkestralna glasba. 14.45: Pisana glasba. 15.00: Poročila v slovenskimi. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskimi. 17.15: Duet harmonik Malgaj. 17.35: Koncert izjava tenorist Onofrio Scarfoglio. 19.00: »Govorimo Italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenskimi. 19.45: Politični komentar v slovenskimi. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskimi. 20.20: Pripomba k dogodkom. 20.40: Koncert pianista Bojana Adamiča. 21.10: Perosajeva glasba. 22.10: Znan dueti. 22.45: Poročila v italijanskimi.

BUJNA DOMISLIJA

— Ali ste opazili, gospod profesor, kako bujno domisljijo ima moj sinko?

— Da, to opazam zlasti med zemljepisno uro, če ga kaj vprašam.

PROFESORSKA

— Danes bomo imeli za obed lečo, — pravi profesorjeva žena.

— Kakšno, konjavno ali konvejkano? — vpraša profesor.

Sadje na živilskem trgu

Uvoz sadja je bil v tem tednu večji — Prodajali so tudi breskve

Ljubljana, 24. julija.

Jesen, ki pri nas nastopa že sredi avgusta — če se ne oziramo na koledar, temveč predvsem na podnebne razmere — se naglo bliža. Avgust se nam zdi jesenski mesec v Ljubljani; tudi po tem, ker je tedaj na trgu že precej sadja, Avgusta pa tudi že prodajajo grozdje, ki se nam zdi še posebno značilen jesenski pridelek. Čim bolj se bliža jesen tem večje je zanimanje za sadje na živilskem trgu. Sadje sicer ni najpotrebnejše živilo, a potrebno je skoraj n. obhodno kot dopolnilo drugih glavnih živil. Zato se ne čudimo, če mnoge gospodinje kupujejo sadje celo z večjo vneemo kakor n. pr. strožji fižol.

Letos je uvoz pridelkov iz ljubljanske okolice večji, zato tudi pričakujemo, da bo napredaj več domačega sadja, zlasti še, ker je tudi letošnja letina precej dobra. Toda doslej domače sadje v splošnem še ni začelo zoreti, zato smo bili navezani v glavnem le na uvoženega sadja. Doselej pa ni bilo posebno mnogo tudi uvoženega sadja, čeprav v južnih pokrajinah zori precej kumar, pri nas. Uvažali smo manjše količine breskev in hrušk, malo več ringloja in jabolk. Največje zanimanje je vselej za breskve, ki se ne zde drage po maksimaliranih cenah. Razprodane so vselej zelo hitro. Toda ljudje tudi radi kupujejo ringlo, ki je precej lep in sladek. Uvoženega je bilo precej več kakor breskev, vendar je tudi vselej naglo razprodano. Za jabolka doslej še ni bilo posebnega zanimanja. Zdjaj so napredaj le za kuhno, a gospodinje nerade trditjo sladkor za nje.

Čim bolj se bliža jesen, tem manj pogrešamo uvoženo povrtnino in poljske pridelke. Prejšnje tedne smo bili zelo veselili uvoženega stročnega fižola. Zdjaj je pa precej domačega, mnogo več kakor lani. V splošnem so pa doslej prodajali le nizki strožji fižol, ki je bolj žilnat in žilav kakor visoki. Upamo, da bo kmalu dovolj tudi visokega fižola, zlasti še, ker letos precej dobro kaže. Lani so delali škodljivci veliko škodo na fižolu, letos so mu pa prizanesli, zato smemo pričakovati, da bo mnogo več pridelka. Strožji fižol je zdaj blago, ki ga najbolj kupujemo. Trg je pa tudi tako dobro založen z njim, da blago ostaja tu in tam večjih nerazprodano pri stalnih prodajalcih.

Začeli so se pasji dnevi; poslej bo čedalje več jesenskih pridelkov. Ob tem času navadno začnejo trg bolje zalagati tudi s kumarami in paradižniki. Poznavalec razmer napoveduje, da bo trg letos dobro založen s paradižniki, koliko bo pa napredaj kumar, se bo kmalu izkazalo. Tudi kumare letos kažejo marsikje bolj kakor lani. Paradižnikov bo pa letos baje še celo več kakor lani, čeprav je bila lanska letina zelo dobra. Tudi paradižnikov zdaj več ne pogrešamo na trgu. Domači sicer še ni,

prispela je pa precej velika pošiljka lepega pridelka iz južnih krajev. Danes je bil trg dobro založen z uvoženimi paradižniki. Gospodinje so zelo posegale po njih, tako da so bili v glavnem že razprodani dopoldne.

V splošnem je bil danes trg precej bolj založen kakor pred tednom. Celotno glavne salate, ki je še vedno zelo priljubljeno blago, je bilo danes več. Bila je napredaj razprodana. Zelo so pa tudi ljudje posegali po kumarah; danes so bile napredaj uvožene in domače kumare. Da bo letos res več domačih kumar, se je pokazalo že danes. Prodajalke vedo, da grejo kumare dobro v denar, zato jih radi pripeljejo na trg. Danes so jih pripeljale številne pridelovalke povrtine. Napredaj so bile tudi prve kumare za vlaganje.

Res mnogo je bilo danes napredaj stročnega fižola. Prodajali so ga branjevi in pridelovalke. Zdjaj je tega blaga toliko, da je že mogoče izbiranje, vendar ga lahko razprodajo vsi prodajalci. Nekateri prodajalke, zlasti tiste, ki imajo svoje stalne ožjemalce, kmalu razprodajo vse blago, tako da se vračajo s trga že ob 8. ur, ko nekatere druge šele prihajajo. — Danes je bilo napredaj tudi nekaj graha in zanjmanje zanj je bilo še večje kakor za kumare in salato. Bil je kmalu razprodan. Med lepo izbrano blago na zelenjadnem trgu je treba omeniti tudi buče. Z njimi so bili založeni in prodajalke domače povr

Ureditev vojnih služb v pristojnosti notranjega ministrstva

V »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« dne 21. t. m. je bil objavljen kraljevi ukaz z dne 8. junija 1943. št. 588, z novimi predpisi o ureditvi vojnih služb v pristojnosti ministrstva za notranje posle. Ta kraljevi ukaz je bil objavljen v »Uradnem listu« dne 8. t. m. in je stopenj v veljavo peti dan po dnevu objave, kolikor v ukazu ni drugače določeno.

Ministrstvo za notranje posle je glede dobav in potrebne priprave, da se zagotovi delovanje njemu poverjenih služb, kakor tudi da se premagajo posledice sovražnih udarcev civilnemu življenju vojujočega se naroda, izenačeno z vojaškimi upravami, tudi kolikor gre za upravljanje prevoznov.

V nujnih primerih in kadar je treba poskrbeti za zaščito in pomoč civilnemu prebivalstvu v krajih, ki jih zadeva sovražni udarec, ima ministrstvo za notranje posle pravico odrediti sporazumno z ministrstvom za korporencije zaradi poznejše navedenih vojnih služb rekvizicije imovine neposredno, pri čemer upošteva potrebo postopke, določene za Oboroženo silo. Nadalje ima tudi pravico odrediti, vselej za namene iz sprednjega odstavka, mobilizacije posameznikov, za delovno službo in določiti pri tem za umske, trajne in prehodne posle, tudi v nasprotju s sicer veljavnimi predpisi, ustrezne nagrade.

Vojne službe ministrstva za notranje posle so službe, odkazane: a) Glavnemu ravnateljstvu za protiletalsko zaščito kakor tudi Državni zvezi za protiletalsko zaščito — U. N. P. A. in Italijanskemu rdečemu križu, slednjemu za njegovo delovanje pri protiletalski zaščiti; b) Glavnemu ravnateljstvu vojne službe; c) Glavnemu ravnateljstvu za požarno obrambo in Narodnemu gasilskemu odboru, le za njuno delovanje v zvezi z vojnimi stanjem; d) Glavnemu ravnateljstvu javne varnosti, le glede delovanja, ki je neposredno v zvezi z vojnimi stanjem.

Za izvrševanje gornjih služb sme notranje ministrstvo tako za svoje osrednje kakor tudi za krajevne organe zahtevati: 1.) uporabo službež vojakov letnikov 1908 in starejših z omejitvijo po številu in stopnjah, ki se določijo sporazumno z ministrstvom za vojsko; 2.) poziv posameznih odpuščenih vojakov Kr. vojske.

izvzemši tiste, ki so dodeljeni pomožnim zavodom iz naslednjih letnikov in z omejitvami po številu in stopnjah, kakor bi jih zahtevalo notranje ministrstvo: a) iz katerega koli letnika, če so bili izločeni, in sicer po pregledu za ugotovitev njih sposobnosti za službo, v kateri bi jih bilo uporabiti; b) iz letnikov 1900 in starejših za osebe, sposobne za vse službe; c) iz letnikov 1908 do 1901 za osebe, sposobne za vse službe v mejah, ki se določijo sporazumno z vojnimi ministrstvom; d) iz letnikov 1916 do 1901 za vojake, sposobne samo za pisarniško službo. Notranje ministrstvo sme vselej le za namene iz prednjega odstavka, zahtevati tudi poveljstvo nad funkcionarji drugih državnih uprav ali drugih javnih ustanov vobče, kakor tudi, da se mu dajo na razpolago pisarne in obrati civilnih tehničnih strok, izvzemši državne.

Osebu, pridelenemu navedenim vojnim službam notranjega ministrstva se dovoljuje sedanjim vojni znak. Temu osebu, ki bi se udeleževalo vojnih operacij, se dovoljujejo za dejansko trajanje take udeležbe posebni prejemki v višini, ki jo določi notranji ministar v sporazumu s finančnim. Za osebe, ki dobi zaradi vojne službe ali v zvezi z vojno rane ali poškodbe ali si nakopije bolezen, zaradi česar izgubi delovno sposobnost ali se mu ta zmanjša, kakor tudi za rodbine tega oseba, če nastopi zaradi rane ali poškodbe ali bolezni smrt, se uporabljajo določbe kraljeve uredbe z dne 12. julija 1923, št. 1491, in kasnejših sprememb, kar velja od 1. junija 1940 dalje. Prav tako se razširja na rodbine oseba postopke kraljevega ukaza z dne 15. marca 1943. št. 121, glede pravice do pooblaščen vojnepokojnice.

Z odlokom notranjega ministra v sporazumu z vojnimi in finančnim ministrstvom se za omenjeno osebo, kolikor bi bilo potrebno, določi izenačenje činov z ustreznimi činikarjalne vojske. Zaradi priznanja ugodnosti za invalide in rodbine se določijo pogoji in način za priznavanje udeležbe pri vojnih operacijah.

Gornji ukaz se uporablja tudi na ozemljih, priključenih Kraljevini s kraljevim ukazom z dne 3. maja 1941. št. 291, in z dne 18. maja 1941. št. 452.

DNEVNE VESTI

Milijon lir za žrtve letalskih napadov

Upravni svet novarske ljudske banke je sklenil pokloniti rimskemu guvernerju 500.000 lir za rimske žrtve bombardiranja, 500.000 lir pa za žrtve letalskih napadov v južnih italijanskih pokrajinah.

— 65 družin z 293 bojevniki. Nagradnemu natečaju triestinske sekcije faš. zveze številnih družin se je odzvalo na stotine družin. Med temi so bile tri s 7 sinovi, ki so pod orožjem, dve s 6, 20 s 5, 40 s 4 in druge s tremi sinovi, ki so pod orožjem. Osrednja komisija bo razdelila zmagovalnim družinam pet nacionalnih nagrad in dve pokrajinski. Razen tega bo podelila triestinska pokrajinska sekcija nagrade tudi drugim družinam, ki niso med prvimi glede števila sinov bojevnikov pod orožjem.

Zaključek tečajev filmskega središča. Pri filmskem poskusnem središču v Rimu so bili zaključeni tečaji za 1942/43. Prijaviteljev je bilo skupno za te tečaje nad 3000. Izmed teh je bilo izbranih za posojevanje tečajev 72. Prizidružili so se jim še nekateri udeleženci iz preteklega leta. Teh je bilo 38. Končno je nadaljnja selekcija med udeleženci tečajev ustališla njih število na 81. Središče je posejalo tudi 13 tujcev in 6 Ogrrov, 3 Španci, 1 Hrvat ter dva Albance. Gojenci so bili razdeljeni v različne sekcije in sicer režisersko, recitacijsko, scenografsko, optično, fonično ter kostumsko. Uspehi v tečajih so bili v splošnem zelo zadovoljivi. Nekateri diplomirali, ki so se zelo odlikovali, so že sodelovali pri snemanju filmov. Drugi bodo uvedeni v delo s posebnim prizadevanjem glavnega filmskega ravnateljstva. Oprema ter ureditve omenjenega središča sta bili izpopolnjeni ter razširjeni. Udeleženci tečajev so lahko iz bližine sledili organizaciji posameznih filmov.

Italijanska slikarica je zaslovela v Parizu in Budimpešti. Med najodličnejšimi predstavnicami sodobnega ogrskega slikarstva je gospa Ester Mattioni Hollos. »Pester Lloyd« ji posveča obširen članek ter izraža priznanje njeni slikarski umetnosti. Družina Mattioni poteka iz Gorizije oziroma Cormonsa. Njen oče se je preselil iz Cormonsa na Ogrsko. Odlična slikarica si je priborila mednarodno sloves ob priliki mednarodne ženske slikarske razstave v Parizu. Omenjene razstave so se udeležile zastopnice 14. narodov. Francoska vlada je kupila eno njenih slik za luksemburški muzej. Mattioni Hollosova je vzbudila s svojimi umetninami pozornost 1. 1942, ko je nastopila pred jav-

nostjo s povsem novo slikarsko tehniko. Ogrski umetnostni kritik Pavel Vertes primerja učinke te njene nove slikarske tehnike z najbolj popolnimi mozaiki italijanskih cerkev.

— Obnova starinskih slik v Benetkah. V cerkvi sv. Marije Karmelske v Benetkah so bile obnovljene številne starinske slike. Med obnovljenimi umetninami se omenja predvsem slika neznanega venetskega slikarja iz 17. stoletja. Umetnina prikazuje Marijo Devico, ki osvobodila oblegano mesto. Ta slika je bila poklonjena 1. 1771 po Zanettiju Giordanu Lucu. Verjetno je ta obnovljena slika delo venetskega umetnika, ki je bil pod vplivom Luca Giordana.

— Na polju slave sta padla alpski poročnik Emil Farina in višji narednik alpinec Raone Achilli. Oba sta padla na ruskem bojišču. Oba sta pripadala fašističnim organizacijam.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino«, kos 58, z dne 21. julija 1943. št. 588, objavlja Kr. ukaz z dne 9. junija 1943. št. 588. — Novi predpisi o ureditvi vojnih služb v pristojnosti ministrstva za notranje posle; predpisi za mlade kmetijske letine 1943. št. 1; izmena izrednega komisarja Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda in zaplemba imovine upornika Belketa Franca.

— Na železniških tračnicah je spal. 70-letni Franc Bottini iz Borgomanera je šel čez progo. Spodtaknil se je in obelzel na tiru. Verjetno se je za hip onesvestil in zaspal sredi proge. Ravno nekaj trenutkov, predno je približal vlak, pa je šla čez progo starka. Opazila je na tiru spečega moškega in ga zbudila. Kmalu zatem je zdrvel mimo vlak, ki bi bil nesrečnega starčka nedvomno razmehnil, ko bi ne bila slučajna pot privedla mimo starke rešiteljice.

— Grofica je doživela 100. let. Dne dni je praznovala 100-letnico rojstva grofica Marija Calice, ki stanuje v Goriziji na Corsu Vittorio Emanuele III. Slavljenka je bila rojena 21. julija 1843. Je vdova po gorizijskem grofu Henriku Calice, ki poteka iz Gradisce d'Isonzo, kjer imajo grofje Calice velika posestva, zlasti v okolici Farre. 100-letnica se zmerom pomaže pri gospodinskih delih. Četudi si je lani pri padcu v stanovanju poškodovala levo nogo, ima tudi svez spomin in rada pripoveduje o davnih gorizijskih dogodkih. Poročila se je 1. 1874 z grofom Henrikom Calice. Svojemu sorozgu je sledila v Carigradu, kamor je bil premeščen kot današnji poslanik. Po 25 letih bivanja v Carigradu se je grofica naselila v Gradisci. Leta 1912 ji je mož umrl. Med prvo sve-

Pri fotografu

— Kako naj napravimo to sliko? — vpraša fotograf prijazno nasmejen gospoda Dlakocpeca.

— Pozrite! — vzklikle vprašani in zardi do ušes. — Kakšna intimitas pa je to?... Mer mislite, da se bom fotografiral z vami?... Kaj pa ste vi zame?... — Saj nisem nameraval, bogme, da nisem... rekel sem samo...

— Izražati se morate točno. Vzeti vam moram slikerno lučilo... Nikar ne mislite, da se vam nudi nepredvidena možnost, da bi se mogli fotografirati z menoj, s profesorjem, saj me razumete... Izražajte se točno.

— Toda, gospod, saj sem vam nameraval samo napraviti pozno.

— Pozno?... Rekli ste »pozno«?... Opredeleva to zadevo. Nobeno pozno! Kaj pa sploh pomeni pozno?... In z menoj! Si bomo pozne! Jaz ne trpim poz!

— Rekel sem pozno, da bi označil... pozno... torej pozno.

— Jaz sem preprosto človek in ponavljam, da ne dopuščam... saj nsem pozor!

— Vražja strela! — je vzdihnil fotograf ves prepoten od muke. — Ali me mislite pustiti, da se lotim dela ali ne?

— Saj je lotiti moja želja, da se ga lotite.

— Pripravljen sem napraviti vam fotografijo, vam samemu, pravim in ponav-

ljam, fotografijo!

— Kako pa veste?... Kako si jemljete pravico razpolagati z mojo voljo in mojim denarjem?... Kaj pa če bi hotel šest ali dvanaest slik, ne pa samo ene, kakor jih res hočem? Treba je to precizirati, sicer trativta samo čas, fant moj.

— Uh!... Uh!... je vzdihnil fotograf ves iz sebe od jeze. — Poberite se iz mojega ateljeja! Takoj se mi poberite!

— Kakšen tip pa ste vi? Zakaj se jezite? Jeza človeku škoduje. Hotel sem samo svojo fotografijo v dvanaestih kopicah.

— Tudi jaz sem hotel to... pa mi niste dovolili. — pravi fotograf z jokajočim glasom že nekoliko pomirjen.

— Pripravljen sem na vse, fant.

— Če je tako, pa sedite v tale kot in ne ganite se.

— Povejte mi po pravici, ali se jezite name?

— Nič več, je že m'nilo.

— Izražati se morate točneje, ker bi mi bilo žal... ker bi mi bilo žal... In končno, saj ne morem dovoliti, da bi človek, kakršen sem jaz, privolil v to, da bo kaznovan. V tem primeru, da bi moral sedeti v kotu, jaz... profesor.

— Groznaka strela! — je kričnil fotograf. Stop! je k profesorju Dlakocpecu, ga zgrabil za vrat in treščil skozi vrata.

— Kdo bi se razumel na te fotografije? — je mrmljal gospod profesor in si skrbno brisal svoj blatni črni suknjič.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION Telefon 22-21

Odličan film o ljubezni priznanega skladatelja

Nšč po operi

Beatrice Mancini, Neda Naldi, Nino Doro

Predstave danes ob: 16.30, 18.30 in 20.30 uri; jutri ob: 16.30, 18.30, 16.30, 18.30 in 20.30 uri

KINO MATICA Telefon 22-41

Prijubljena in lepa Katalin Karady v filmu madžarske produkcije

Ne vprašuj, kaj sem bila

Moderna socialna vsebina z romantično ljubezensko zgodbo in prijetnimi pevskimi vložki

Predstave ob delavnikih ob: 16., 18.30, 20.30; v nedeljo ob: 10.30, 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30 uri

KINO SLOGA Tel. 27.30

Ljubimkanje tu, ljubimkanje tam, kratko: premeteno pikantna pustolovina v zelo zabavnem filmu

Bojše pustolovščine

Za zabavo nam jamčijo Lucie English, Lenny Marenbach, Georg Alexander in Ferdinand Marian

Predstave ob: 14.30, 16.30 in 20.30 uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

KINO

Josipina Baker, najslavnejša francoska pevka in baletka v filmu plesne in glasbene revije

Črna vena

Napeta kriminalna zgodba s krasnimi varijetetskimi točkami. — V glavnih vlogah: Ivan Petrovič in Ljubljancanka Ita Rina

Pustolovci

Nedelja ob: 2., 4.5. in 4.8. uri; delavnik ob: 6. uri

kanalizacijske naprave. Trava pa je ponekod skoraj čez in čez prerastla pločnike in ceste. Včeraj so ulice očistili tako, da bo voda lahko nemoteno odtekala. Idrisjska ulica se nima urejenih hodnikov za pešce, obrobjena in asfaltirana sta le na nekaj metrov dolgem odseku hodnika ob stiku s Tržaško cesto. Ulica se končuje v ozek predor pod železniško progo, in je speljana v ravni črti z Zitnikovo ulico, ki sega do Ceste pod Rožnik.

—lj Še o steklenih drobcih. O steklenih drobcih in razbitih steklenicah po mestnih ulicah, ki jih je vedno dovolj, smo že pisali, vendar pa ni videti, da bi si kdo jemal to zadevo k srcu. Črepij in razbitih sip je nemareč po vseh okrajih polno, zlasti po pločnikih. Pri tem pa ima seveda besedo človekova lahkomišelnost, zakaj če se že pripeti, da se zdrobi okensko steklo ali steklenica, bi moral lastnik hiše, pred katero se je nezgodno pripetila, nevarne drobeče takoj odstraniti, misleč pri tem, da so tudi ljudje, ki nimajo celih podplatov, in tudi taki, ki v vročih dneh sploh ne nosijo čevljev.

—lj Umrla je v Ljubljani od 16. do 22. t. m.: Ilija Ludvik, 12 let, elektrotehnik Medvedova c. 26; Duller Emilija, roj. Stele, 72 let, vdova mesarja, Vidovdanska c. 9; Sušteršič Bogomila, roj. Suman, 77 let, vdova odvetnika, Miklošičeva c. 6; dr. Rant Alojzij, 69 let, finančni svetnik v p. Sattnerjeva ul. 9; Novohradski Ivan, 93 let, zasebnik Japljeva ul. 2; Kojič Nikola, 39 let, frizerski mojster, Zadruga ul., Kodeljevo. — V ljubljanski bolnišnici so umrli: Klobučar Franc, 45 let, pomožni delavec drž. žel., Vilharjeva ul. 5; Zalesjak Dane, 43 let, zasebni uradnik, Slomškova ul. 7; Cedilnik Egidij, 52 let, železniški delavec, Nove Jare 37; Ahlin Ana, 5 dni, hči skladarstva, Grosuplje 48.

—lj Umetnostna razstava. Vlada Skruznega bo otvorjena jutri ob pol enajstih. Razstava, ki obsega okrog 60 izvirnih del je pomeščena v slikarski dvorani Državnega gledališča, ki se nahaja nasproti vladne palače na dvoršču hiše Corso Vittorio Emanuele III-13. Opazujemo vse ljubitelje slikarske umetnosti na to zanimivo prireditev. Razstava bo odprta le omejen čas.

—lj Dr. Boh Alojz, zdravnik za živčne bolezni, Dalmatinova 5 zopet redno ordinira.

—lj Umrla je gospa Ivana Novohrad. ský, rojena Sartory, vdova po sprevodniku nekdanje južne železnice, v izredno visoki starosti 94 let. Bodi ji ohranjen blag spomin.

—lj Za god. Anleam, Jakobom, Nacetom, domača darila znamke »Naše« nudi Klein, Wolfova ulica.

KOSOV SALON (prehod nebotičnika)

Umetnostna razstava akad. slikarja EVGENA SAJOVICA

—lj Rektorat kr. univerze v Ljubljani sporoča, da ima odslaj telefonska centrala glavnega univerzitetnega poslojpa na Kongresnem trgu dve številki, in sicer 46-42 in 46-43. Obenem tudi sporoča, da ima inšpektorat za univerzitetne zadeve telefonsko številko 48-41.

—lj Ali se hočete naučiti italijanskega jezika brez truda in napora? Nabhavite si dr. Gradov Italijanski tečaj za Slovence, ki ga dobite v Knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova 3. Knjiga je namenjena samoukom, ki se ob točnem upoštevanju predpisanih navodil z lahkotno nauče v kratkem času italijanskega jezika. Mehanično-sugestivna metoda.

—lj Tečaj za popravne izpite. — Turjaški (Novi) trg 5. Tisti dijak(inje), ki bodo delali septembra popravne izpite, so vabljani da se udeležijo našega tečaja za popravne izpite na Turjaškem trgu 5, ki se začne 5. avgusta. Poučujejo samo profesorji-strokovnjaki vse predmete. Temeljno, strokovno priprava. Honorar nizek. Prijave dnevno od 9-12 ure dopoldne: Turjaški (Novi) trg 5. Instrukcije.

—lj Burgundec belo, barbara črno, amabile passito rdeče, muškatelec sladko, so odlična sortirana vina, ki jih toči gostilna Lovšin.

—lj Pogreb ge. Bogomile Sušteršičeve, vdove po zdajnjem glavarju bivše vojvodine Kranjske ter odvetniku bo jutri ob 17. iz kapelce sv. Nikolaja na Zalah na pokopališče k Sv. Križu.

—lj Nesreče. V zadnjih dneh so bili sprejeti v splošno bolnico številni ponesrečeni, predvsem z dežele. Levico si je zlomila 30-letna delavka Marija Golenc iz Kozarij. — Pri padcu na stopnicah si je zvil desno nogo v gležnju 41-letni uradnik Janko Lenčnik iz Ljubljane. — Jče Starič, 22-letni delavec iz Mirne peči, si je pri padcu v gozdu zlomil ključnico. — Enoletni sin progovnega čuvaja iz škof. ljece Franc Kastelle se je oparil z vrelin mlekom po nogah. — Prste si je porezal na krožni žagi 48-letni delavec Franc Potončnik iz Ljubljane. — Na slomoreznic se je urezal v desnico 7-letni sin posestnika iz Kozarij Jože Kramar. — Pri padcu s kozolet se je hudo pobila ter ima notranje ranitve 59-letna Franja Prusnik iz Dobrunj. — S kromop se je oparila po levici 27-letna knjižničarka Antonija Hrihar iz Ljubljane. — Desno nogo si je zlomil pri padcu 68-letni delavec Ivan Solner iz Borovnice. — Pri padcu z avtomob.

bila je bil notranji član 13-letni sin progovnega delavca z Varnke Anton Grom. — Desno si je zlomila pri padcu Jožefa Čoz 21-letna žena posestnika iz Dobrunj.

Iz Novega mesta

— Matura na novomeški gimnaziji. Vsi št. tečajni izpiti so se na novomeški gimnaziji vršili od 11. do 18. julija. Predsedoval je odposlanec ministra za narodno vzgojo g. prof. dr. Manžini Mario. Izpit je napravilo vseh 26 rednih učencev VIII. razreda in 5 privatistov, in sicer: a) redni učenci: Bernar Vida, Beltar Jože, Cerar Franc, Dolensček Stanko, Golobčič Janez (oprosčen ustnega izpita), Grabrijan Slavko, Grile Alojzij, Jenko Božidara, Jerle Viktor, Kovatčič Stanislav, Krajnc Pavel, Lapajne Zlatko, M. kec Stefan, Malakar Franc (oprosčen ustnega izpita), Močivnik Franc (oprosčen ustnega izpita), Oblak Bogomir, Petrič Zarko, Povše Alojz, Rajer Simon (oprosčen ustnega izpita), Smola Janez, Smale Anton, Šone Alojzij (oprosčen ustnega izpita), Zgaga Božidar, Zeljko Franciška, Znidar Ana (oprosčena ustnega izpita); b) privatisti: Avsec Albín, Borštnik Stojan, Krumberger Jancz, Šbil Henrik, Travnik Ciril.

ŠPORTNI PREGLED

Danes žensko atletsko prvenstvo Ljubljane

Kaj imenujejo znanstveniki „ljubljsko kulturo“

Naše Barje pred tisočletji — Znamenite najdbe v tleh našega Barja

Ljubljana, 24. julija. Navadno se niti ne zavedamo, kako znamenito je naše Barje, dobro znano v znanstvenem svetu. O njem govorijo številna znanstvena dela. Zato je prav, če se nekoliko seznanimo z znanstvenimi dognanji v zvezi z odkritji kolišč na Barju; odsevanje znamenitosti Barja sveti tudi na Ljubljano samo. Ne moremo pa trditi, da so predzgodovinska selišča na Barju, to se pravi na jezeru, ki se je razvilo na kraju sedanje barjanske kotline, davni začetek Ljubljane. Strnjeno pač ne more biti med srednjeveško Ljubljano in predzgodovinskimi koliščji. Ni pa izključeno, da so bila ob Barju, v večji ali manjši bližini sedanjega ljubljanskega ozemlja, naselja, ko se je jezero odteklo, in da so bila osnova za nastanek srednjeveške Ljubljane. O nastanku in razvoju Ljubljane smo pisali mnogo in navajali ugotovitve raziskovalcev preteklosti našega mesta. Ob tej priložnosti bomo pa nekoliko seznanili z odkritji raziskovalcev predzgodovinskih selišč na Barju in skušali odgovoriti na vprašanje, kaj pomeni v znanstvenem jeziku »ljubljska kultura«.

Prva odkritja stavb na koleh

V ljubljanskem muzeju se obiskovalci radi ustavljajo pred modelom stavbe na kolih. Model prikazuje, kakšne bi naj bile stavbe na kolih v predzgodovinski dobi na našem Barju. Doba kolišč je trajala približno od leta 3000 do 2000 pr. Kr. Vsa v glavnih obdobjih si lahko predstavi koliščarje tudi preprosti človek, zlasti če si ogleda model v muzeju. Strokovnjaki razlikujejo v glavnem dve vrsti kolišč. Kolišče v splošnem je stavba, namenjena za človeško bivališče, sloneča na kolih, zabitih v tla — a ne le v jezerska tla, temveč tudi na kopnem. Stavbe na kolih torej niso stale le v vodi. Pri prvi vrsti kolišč nosijo navpično zabiti kolji prečna bruna, ki so temelji stavbe, štirikotne lesene »hiše«, s šibjim pletenim in z ilovico ometanimi stenami. Druga vrsta kolišč sloni le na nekaj v jezersko dno zabitih kolih; na kolih so položena bruna druga nad drugim v skladu. Takšno koliščje imenujejo »skladasto koliščje«. Vse ogradje hiše je iz brun, pač pa so vmesne stene navadno spletene in ometane z ilovico. Raziskovalci so dognali, da se je hiša koliščarja delila na spalnico in kuhinjo. Prva kolišča so pri nas odkrili leta 1875. Tedaj so delavci čistili jarke ob Ižanski cesti blizu Studenca in po naključju so v zemlji naleli na vrsto kolov. Za to je zvedel tedanji kustos ljubljanskega Deželnega muzeja v Ljubljani Karel Dežman, ki je v kolih spoznal ostanke kolišč. Muzejsko vodstvo je začelo kmalu potem, že istega leta izkopavati ostanke stavb na kolih. Kopali so od julija do oktobra in delo je vodil preparator Schulz. Kopali so na zahodni strani Ižanske ceste, med njo in Iško Loko. Raziskali so zemljišče v površini 0,2 ha, v dolžini 100 in v širini 26 metrov. Leta 1876 so pa kopali še na vzhodni strani ceste, kjer so raziskali tudi prav toliko zemljišča kakor prejšnje leto na zahodni strani. Delo je bilo končano leta 1877. Stroški so znašali 1400 fl.

Vasi na vodi

Dežman je domneval, da je bilo na prekopanih tleh vsaj dvojje selišče. Eno se je razprostiralo v smeri vzhod-zahod, drugo jugo-zahod-severozahod, približno do kolena sedanje Išce proti hribu Grmezu. Približno 300 m oddaljeno so našli ostanke tretje naselbine; tam tla še niso raziskana. Že leta 1875 so odkopali nad 3500 kolov. Narisali so načrt kolišč in je na srečo še ohranjen. V prejšnjem stoletju se niso poznali sodobnih raziskovalnih metod in tudi ne problemov sodobnega raziskovalca. Razen tega pri raziskovanju Barja tedaj niso bili zaposleni strokovnjaki v pravem pomenu besede. Dežman je bil prav za prav le opisovalec ne pa tudi raziskovalec ter obdelovalec najdenega znanstvenega gradiva. Napisal je sicer tehtne znanstvene razprave, ki pa dandanes ne morejo zadovoljiti. Dr. Rajko Ložar, ki piše v Glasniku Muzejskega društva za Slovenijo leta 1941 »Študije o ljubljanski keramiki«, pravi, da med sodobno prehistorijo in vedo Dežmanovih časov ni več skoraj nobene skupnosti. Naj navedemo nekaj misli in ugotovitve iz njegove razprave.

Barje je bilo gosto obljudeno

Barje, to se pravi jezero, je bilo v predzgodovinski dobi gosto poseljeno, kar dokazujejo številne najdbe na raznih krajih. Ne smemo misliti, da so bila selišča samo na vzhodnem robu, kakor bi morda kdo sodil po najdbah v prejšnjem stoletju. Odkritje kolišč pri Studencu ni opozarjalo prvo na davno življenje na sedanjem Barju. Že prejšnje čase so našli v raznih krajih starine iz dobe kolišč. Tako dr. Ložar omenja, da so že leta 1854 našli pri Borovnici kamnito kladivo, leta 1856 pa pri Vnanjih gorah brun in troje sekir iz rogova. Številne starinske predmete iz koliščarske

dobe so pa našli tudi v Ljubljani. Toda pravi sledovi človeških bivališč na zahodni strani Barja so bili odkriti šele leta 1907 in 1908. Tedaj je Barje raziskoval pri Notranjih gorah Walter Schmid. Zanimiva vprašanja se bode spričo najdb na samih ljubljanskih tleh. Tako so leta 1889 našli v Rožni ulici lonček barskega tipa. Prav tako so najdbe ob botaničnem vrtu in na Kongresnem trgu opozarjale na kulturo Barja. Vendar strokovnjaki glede na doslej znano gradivo upoštevajo le dve postaji predzgodovinske kulture na Barju: vzhodno (pri Studencu) in zahodno (Notranje gorice). Pomembnejša je vzhodna postaja glede na količino in vrsto gradiva; vedeti moramo, da niso odkrili le kolov kolišč, temveč tudi številne starinske predmete, priče davnega življenja koliščarjev. Velik pomen je treba pripisovati zlasti košenemu orodju, pa tudi kamnitemu in mlajšemu iz bron. Razen tega so zbrali mnogo keramike vseh oblik in izdelave. Mnogo tega gradiva si lahko ogledamo v muzeju. Preprosti obiskovalec se pa seveda mora pomuditi pri teh najdbah dalj časa in prebrati mora pazljivo vsaj muzejski »Vodnik«. Da bo sprevlel, kako velikega pomena je razstavljeno gradivo. Učenjak nas opozarja, da te starine ne govorijo o načinu življenja koliščarjev, temveč nam odkrivajo tudi njegovo gnotno in duhovno kulturo.

Naloge sodobnih raziskovalcev

Dr. Ložar pravi, da se po Dežmanovi smrti nihče več v Sloveniji ni pečal s kulturo Barja. Slovenski spisi niso prinesli nič več novega, šele muzejski »Vodnik« je res prvi izvirni slovenski spis o Barju in njegovi kulturi. Mnogo so se pa pečali s kulturo našega Barja tuji znanstveniki. Naš raziskovalec govori o nalogah naših prehistorikov ter naglašja, da je treba predvsem doseči stik z višino mednarodne pre-

historije in arheologije. Dalje naglašja, da je treba pri obravnavanju barjanske kulture polagati posebno pozornost na keramiko; starejša prazgodovina je svojo tipološko metodo naslanjala predvsem na proučevanje kovinskega znanstvenega gradiva (najdb), čigar nezanesljivost je pa zelo občutna. V novejšem času prevzema njegovo mesto keramika, ki je mnogo zanesljivejša, zlasti če je odkrita v zvezi s kolikor mogoče točno določitvijo zemeljskih plasti in z najdbami drugih vrst, na primer s kamnitim orodjem. Zato raziskovalec ne govori le po naključju predvsem o keramiki.

«Ljubljanska kultura» in «ljubljska keramika»

Pisec tudi razlaga izraz »ljubljska kultura« odceno »ljubljska keramika«; pravi, da je treba uvesti kratko oznako kulture, odkrite na lgu, v prehistorični literaturi je pa navada, da se imenujejo kulture po večjih bližnjih krajih. Tuji znanstveniki že uporabljajo ta izraz: »ljubljska kultura«, die Laibacher Kultur. Keramiko tudi imenujejo po Ljubljani — ljubljanska keramika. Seveda je pa treba razlikovati med ljubljansko keramiko, izdelki Cojzove fajanske delavnice v Gradšču, in med predzgodovinskimi lončenimi izdelki. Dandanes razlikujemo v poslovnem življenju med keramiko in lončarskimi izdelki; keramični izdelki so žgani v posebnih pečeh in izdelani mnogo skrbneje. Znanstveniki pa imenujejo keramiko starinske lončne posode. Po oblikah, okraštavah itd. delijo predzgodovinsko keramiko v določene vrste in iz njih sklepajo o kulturi in o medsebojnih vplivih posameznih kultur prazgodovinske dobe. Marsikaj zanimivega so odkrili tudi o ljubljanski, to se pravi barjanski kulturi. Na njihove ugotovitve se še povrnemo ob priložnosti.

V največji „Veliki operi“ sveta

Jezero pod pariško opero — Glasovi leta 2007 — Beethovnov samokres

— Ali ima »Velika opera« svoje skrivnosti? — so vprašali novinarji njenega ravnatelja Marilliera, ko so ga srečali v enem nešteti hodnikov. Marillier je osupnil, pomislil je malo, potem se je pa prijazno nasmehnil. Skrivnosti? Gotovo ste čitali roman Gastona Lerouxa »Fantom pariške opere«. Tisto zgodbo, ki v nji živi skrivnostni svet mož dolga leta v podzemnih hodnikih, brezupno ljubi malo pesalko in sproži končno glavni lestence Operi, da trešči na tla.

— Seveda je pri tem zelo mnogo domišljije, — nadaljuje Marillier. »Fantoma« pariške Opere nikoli ni imela. Nekaj resnice je pa pač na tem. Po teh besedah vzame žepno svetilko in povabi novinarje s seboj. Po strmih stopnicah jih vodi pot navzdol. Po temnih hodnikih čujejo molčeče delavce, končno se pa ustavijo v tretjem ali celo četrtem kletnem nadstropju sredi labirinta mračnih hodnikov pred luknjo, zakrito z železno mrežo. Čudno žuborenje se sliši iz nje. Marillier dvigne žepno svetilko. Jezero, pravi lakonično in posveti gori. Vidijo se železne stopnice pod mrežo, izgublajoče se nekje v črni vodi. Jezero pod Veliko opero! Tisto jezero, ki se vozi Fantom pariške Opere v Lerouxovem romanu s čolnom po njem. Voda se nabira pod Opero. To so ostanke rečice Grange-Batteliere, ki teče še pod temelji restavracije Mareville na Bulvarju Montmartre. Potem pa izgine in se izliva končno pod Veliko opero v jezero. Njegova gladina se ne dviga in ne pada. Voda nekje ponika.

Tu doli je tudi »klet« izgubljenih glasov. Skrivnostna vrata bi se odprla, če bi stopili leta 2007 v katakombe Opere. Pred 35 leti je bila namreč sprožena misel, po smetih glasove vseh velikih živečih pevcev na posebne gramofonske plošče in jih spraviti v svinčene žare. Čez 100 let naj bi te žare zopet odprli. Iz Opernih kleti naj bi se potem znova dvigali že davno

zamrli glasovi. Toda tako dolgo niso mogli čakati. Že 13. junija 1912 so odprli žare in priložili prejšnjim še nekaj plošč. Minister lepih umetnosti je baje takrat izjavil, da se bodo morda že leta 1957 znova razlegali glasovi slavni pevcev Carusa, Melba, Note in Affre, da bi potem znova spali daleč preko človeške starosti pod oboki v svinčnih žarah.

Opera klet pa skriva še eno čudo. To je mogočno dvigalo za operne živali, ki so čakale nekod v kletih na svoj nastop. Bila je v časih, ko opere kar niso mogle biti dovolj naturalistične. Konji so meketali po deskah največjega odra sveta, ki je širok 50 in dolg 27 m. Vole so rabili pri »Les Barbares« in pri »Monna Vanna«. Jag-njeta so se pasla med kulisami, kjer so uprizorili Scemo. Debele zavese se rahlo zibljale na prepihu. Stojimo v Opernem muzeju, ki ni dostopen javnosti.

Fod stekleno vitrino leže tri bombe, ki so jih vrgli Orsini in njegovi padjasi na Napoleona III. V drugi omari je shranjena okravljena obleka vojvode Charlesa Berryja, ki je bil zaboden 13. februarja 1820, ko se je peljal s svojo soprogo iz Opere domov. Razstopljena kovinasta kepa kraj nje spominja na požar Opere

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. evropsko glavno mesto; 9. ptič; 16. cerkvene ustanove; 17. osebni zaimek; 19. dvozlazna ritmična stopica; 20. v svojem bivališču; 21. nočna ptica; 23. malajska duševna bolezen; 25. veznik; 27. povratni zaimek; 28. ameriška država; 30. okrajšan veznik; 31. italijanski spolinik; 32. vojaška enota; 34. šahovski izraz; 35. človek, ki vedno spreminja kraj svojega bivanja; 37. zgoden; 38. možko ime; 39. prizadenem pošodb; 41. del obraza; 42. igralne karte; 43. oblika pomožnega glagola; 44. izraz pri kvartanju; 45. mestece v Dalmaciji; 47. molč; se z njima konča; 49. sredi roke; 50. čete; 52. v grškem bajeslovju Zeusova poslanika; 53. osnove za določanje količin; 55. umetni ogenj; 57. začetek abecede; 58. stavbna značilnost orient; 60. vrhovno sodišče; 61. reka, ki se izliva v jezero Enare.

Navpično: 1. ameriška država; 2. izpodbuda v stiski, nesreči; 3. velika posoda; 4. gora v severni Grčiji; 5. značilnosti pesmi; 6. veja brez začitka; 7. besedica; 8. nega glagola; 44. izraz pri kvartanju; 45. mestece v Dalmaciji; 47. molč; se z njima konča; 49. sredi roke; 50. čete; 52. v grškem bajeslovju Zeusova poslanika; 53. osnove za določanje količin; 55. umetni ogenj; 57. začetek abecede; 58. stavbna značilnost orient; 60. vrhovno sodišče; 61. reka, ki se izliva v jezero Enare.

37. egipčanski sončni bog; 39. gojitelj, hranitelj; 40. tlači v spanju; siten, dolgočasen človek; 44. del telesa; 46. geste, premiki; 47. počasi, brez veselja; 48. naselbina, zemljepisna točka; 50. vrsta naselbine; 51. premikati se, hoditi; 53. ljubek, drag; 54. oseba iz Gotovčeve opere »Ero z onega sveta«; 55. glej 37. navpično; 56. medmet; 58. poi maše; 59. Lutrov nasprotnik (fon.).

RESITVE KRIZANKE ST. 100

Vodoravno: 1. traged, 5. Stritar, 11. Abo, 13. led, 15. Lazar, 16. Om, 17. cev, 19. lakaj, 20. Horjul, 22. ta, 23. Ibo, 25. asi, 27. rum, 29. et, 30. da, 31. mač, 34. bok, 37. ko, 38. ta, 39. Or, 40. era, 41. aga, 42. od, 43. on, 44. lo, 45. rak, 46. ser, 47. ve, 48. vi, 49. in, 50. Ada, 51. ilo, 52. in, 53. oj, 54. Cid, 56. žid, 58. Aca, 59. Ala, 61. Apure, 64. obleka, 68. sta, 69. opera, 71. no, 73. kačaki, 74. spirala, 75. nos.

Navpično: 1. tu, 2. Ave, 3. el, 4. delo, 6. tla, 7. raja, 8. iz, 9. Tahi, 10. Ar, 11. Amur, 12. os, 14. da, 16. oj, 17. Cata, 18. vijolica, 21. Lukovica, 22. Tetova, 24. baroni, 26. sokoli, 28. Modena, 31. me, 32. Arad, 33. taka, 34. basi, 35. Ogel, 36. karo, 55. dat, 56. žep, 57. Dora, 58. Akon, 60. luk, 62. po, 63. rop, 65. Bal, 66. en, 67. uk, 68. SK, 70. Er, 72. P.S.

P. G. WODEHOUSE:

Mala Pepita

Humorističen roman

»Oh!« sem vzkliknil, tako me je izpreletelo.
»Da, pred tremi leti je umrl.«

Govorila je brez poudarka, s komaj opaznim trdim odtokom, ki sem njegov pravi vzrok šele kasneje dognal. Tistikrat sem mislil, da ga povzroča nestrpnost, ker mora z menoj, ki me je tako ravno-dušno zapustila, govoriti o njem, ki ji je bil drag. Ta misel je še povečala mojo trpkost.

»Ze dalj časa sem morala sama skrbeti zase,« je nadaljevala.

»Tu v Angliji?«

»Ne, v Ameriki. Šla sva v New York, takoj po... po tem, ko sem vam pisala, in od tistih dob sem živela ves čas v Ameriki. V Anglijo sem se vrnila šele pred nekaj tedni.«

»A kaj vas je privedlo v Sanstead?«

Pred nekaj leti sem se po naključju seznanila z gospodom Fordom, očetom dečka, ki je tu v zavodu. On me je priporočil gospodu Abneyu, ko je potreboval osebo, ki bi mu pomagala pri upravi.

»Torej se morate preživljati s svojim delom? Re-

či hočem... nikar ne zamerite, če sem vsiljiv... ali ni gospod Sheridan...«

»Ne, ničesar ni zapustil.«

»A kdo je bil prav za prav?« je planilo iz mene. Čutil sem, da ji je razgovor o pokojniku enako mučen kakor meni; toda skrivnost, ki ji je bilo zdaj ime »Sheridan«, mi je bila tlačila dušo pet dolgih let, in tako sem zdaj koprnel, da bi kaj zvedel o človeku, ki ga nisem bil nikoli videl, čeprav je bil vzrok popolnega preobrata v mojem življenju.

»Slikar je bil, prijatelj mojega očeta.«
Toda meni se je hotelo zvedeti še več: kakšen je bil na pogled, kako je govoril in koliko je bil vreden v primeru z menoj. Očitno je ni prav nič mikalo, da bi se mi izpovedala o njem; zato sem z nejevoljo pustil, da se je ognila tega predmeta, in obrzdal svojo radovednost.

»Po tem takem živite samo ob svojem zaslužku?« sem vprašal.

»Samo ob tem. In tako je najbolje, da oba ostaneva, če ne nasprotujete.«

»Da, da, ostati bova morala,« sem pritrtil. »Tako je.«

»Treba je torej, da si kar moči olajšava vso stvar.«

»Seveda.«
Pogledala me je široko, s tistim čudnim pogledom, ki sem ga tako dobro poznal. Nato je rekla:

»Veste, Peter, da ste shujšali?«

»Da?« sem odvrnil. »Menda zaradi duševnega trpljenja ali pa od telesnih naporov.«

Odtrgala je oči od mene, in videl sem, da se grize v ustnico. Nato je mahoma rekla:

»Sovražite me. Vsa ta leta ste me sovražili. Nu, saj se ne čudim.«

Obrnila se je in hotela počasi oditi; a tisti mah sem začutil vso klavnost vloge, ki sem si jo bil izbral. Ves čas, odkar sva bila pričela razgovor, sem si na vse načine prizadeval, da bi jo užalil ter se ji bedasto in nizkotno maščeval... Maščeval, a zakaj? Kar se je bilo zgodilo pred petimi leti, se je bilo zgodilo po moji krivdi. Ne, tako je nisem mogel pustiti od sebe. Neizrečeno me je bilo sram. Poklical sem jo.

»Audrey!«

Obstala je. Dohifel sem jo.

»Motite se, Audrey. Če je kdo, ki ga sovražim, tedaj sem to jaz. Rad bi vam povedal samo nekaj: da vas razumem.«

Stisnila je ustnice, rekla pa ni. Nadaljeval sem:

»To je, razumem, zakaj ste tako ravnali. Zdal vidim, kak človek sem bil takrat.«

»To pravite samo, da bi... da bi me... potolažili,« je tiho odgovorila.

»Ne. Že vsa leta čutim tako.«

»Moje ravnanje je bilo sramotno.«

»Še malo ne. So ljudje, ki nujno potrebujejo nekakšnega streslaja, in prej ko ga dožive, tem bolje je zanje. Slučajno ste bili vi tisti, ki ste mi dali, kar je moralo priti, a krivda ni bila — — — kar je moralo priti, a krivda ni bila vaša. Moralo se je zgoditi, tako ali tako.« Zasmehal sem se. »Uso-

Obalno topništvo na položaju na nečem italijanskem otoku obstreljuje sovražnika

L. 1873. Nekoč je bil to zvon, s katerim so začeli v Operi »Hugenoti« šentjernejsko noč. Truplu skladatelja F. A. Boieldieu so odrezali s glave dva šopa las, preder, so balzamirali tega znanega pariškega opernega ustvarjalca. Lasje so shranjeni v drugi stekleni vitrini, kjer je tudi vrsta drobnih baletnih čevčeljkov. V njih so plesale nekoč po deskah velike Opere Taglioni, Fanny Elssler in Ana Pavlova. Paganinijev violinski lok počiva brez strun kraj Beethovnovskega samokresa in tuleca iz lepenke, ki je v njem shranjena njegova oporoka, Gounodovo škatico žveplenk, Berliozovo masivno taktirko z ebenovinastim koncem, kostume operne pevke Patti in Massenotove palice najdemo kraj tiste kuriozne flavte, ki je bila izdelana iz biljardnega keja za kralja vseh flavtistov Tulona. Saj tudi kastanjete Fanny Elssler ne zvone več, saj leži zlata krona Taglioničeve skrita pod steklom — med težkimi zavesami malega muzeja se širi dih velike glasbene zgodovine. Več skrivnosti ovija tesne prostore, kakor bi jih mogel odpelja-

ti fantom Opere v nočnih mah po temnem jezeru v temeljih Opere s lahkim udarcem vesla.

Izpopolnitev gramofonskih plošč

Gramofonske plošče se vedno bolj izpopolnjujejo. Prvotno je bilo hreščanje gramofonskih plošč nezno, pozneje pa je vedno bolj pojemalo in zdaj bi se lepo zahvalili za gramofonsko ploščo, ki bi le količjak zahreščala. Hreščanje je iz gramofonskih plošč izginilo. To se doseže tako, da posujejo voščeno ploščo, na katero posnemajo zvok, s tanko plastjo srebrnega prahu. Plošča se ne raztopi, čeprav je srebrni prah segret do 1200 stopinj. Ker se v svojih drobnih delih tako rekoč hlapoma ohladi, da ne škoduje vosku. S take plošče lahko posnamejo mnogo več gramofonskih plošč brez hreščanja. Poleg so pa tudi brez neprijetnega elektroakustičnega zvoka, ki moti glasbo.

Križanka št. 101

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16							17	18		19				24
		20					21		22		23			
25	26		27			28				29	30			31
32		33			34			35			36			37
38				39			40		41				42	
43					44		45		46			47	48	49
		50				51	52				53		54	
	55						56	57			58			59
60										61				

37. egipčanski sončni bog; 39. gojitelj, hranitelj; 40. tlači v spanju; siten, dolgočasen človek; 44. del telesa; 46. geste, premiki; 47. počasi, brez veselja; 48. naselbina, zemljepisna točka; 50. vrsta naselbine; 51. premikati se, hoditi; 53. ljubek, drag; 54. oseba iz Gotovčeve opere »Ero z onega sveta«; 55. glej 37. navpično; 56. medmet; 58. poi maše; 59. Lutrov nasprotnik (fon.).

RESITVE KRIZANKE ST. 100

Vodoravno: 1. traged, 5. Stritar, 11. Abo, 13. led, 15. Lazar, 16. Om, 17. cev, 19. lakaj, 20. Horjul, 22. ta, 23. Ibo, 25. asi, 27. rum, 29. et, 30. da, 31. mač, 34. bok, 37. ko, 38. ta, 39. Or, 40. era, 41. aga, 42. od, 43. on, 44. lo, 45. rak, 46. ser, 47. ve, 48. vi, 49. in, 50. Ada, 51. ilo, 52. in, 53. oj, 54. Cid, 56. žid, 58. Aca, 59. Ala, 61. Apure, 64. obleka, 68. sta, 69. opera, 71. no, 73. kačaki, 74. spirala, 75. nos.

Navpično: 1. tu, 2. Ave, 3. el, 4. delo, 6. tla, 7. raja, 8. iz, 9. Tahi, 10. Ar, 11. Amur, 12. os, 14. da, 16. oj, 17. Cata, 18. vijolica, 21. Lukovica, 22. Tetova, 24. baroni, 26. sokoli, 28. Modena, 31. me, 32. Arad, 33. taka, 34. basi, 35. Ogel, 36. karo, 55. dat, 56. žep, 57. Dora, 58. Akon, 60. luk, 62. po, 63. rop, 65. Bal, 66. en, 67. uk, 68. SK, 70. Er, 72. P.S.